

uis getroffen
rdert. Daar
t alles negoe-

voor Huma-
rijpelijke taal,
1951, zes jaar

n en Christe-
n kamp. Weg
gemeenschap-
zijn wij vrij,
veer volkomen
itthese".

n is niets te-
Chr.-Histori-
aan ook heden
Van de droom
Het vlees van
adigd".

le:

hr.-Historische
og tijd zijn te
? Of om het
et Gesprek te
gelukkig, nog

. Het is daar-
rinneren: het
nsh, en het
en (werke-
lit een nieuwe
mpen) zullen
niet de vrucht
hart, niet de
: de rechte
Het Woord in
en ban.
gereformeerd"
n-van-de-door-
dan zullen zij
ederland hel-
S.B. en geen
g), doch alleen
land helpen.
daad.
K. S.

LIJK LEVEN

correspondent
12:17 voor-

enheid, kans)
ien, hoewel hij

" bij zijn ver-

nde verkopen
ad ligt natuur-
bepaalde ge-
eranderen van
tot andere ge-
gedaan maken.
17) „ekzētein“
navorschen. Hij
ze geschiedenis

woordenboek op
beteekenis voor
geven met „be-
geregte daden of
17".

it een eenheid.
itt terug te ko-
Maar volgens
„Ezau had er
s van „terugko-
hrift dat even-
chten komen".
kt" volgens in-

spijlgevoel van
strokken: Ezau,
preker). En nu
keer het heeft
at al lang een
), den anderen
, het ongedaan
uden Jacob en
die wilden geen

abr. 12:17 het
teekenissen ge-

ende zaken. In-
e, of het andere
e betekenissen

daad ongedaan
g waren), welk

zakkelijk verschil is er dan tusschen zijn opvatting en de door hem bestredene (van dhr D. Holwerda)?

En blijft hij staan bij de betekenissen: tot andere gedachten komen, wel, waarom dan verteld, dat Ezau daar- toe al de wegen ijverig navorschte? Even indenken: een man, die alle wegen ijverig navorscht, om zijn gedachten te veranderen. Maar dat is toch al gebeurd op dit stand- punt, gelijk ook volgens de door inzender bestreden meening?

Het enkele constateeren van dit laatste feit maakt het m.i. onnoodig, breed in te gaan op inzender's opmerking, dat Ezau door de praedestinatie verhinderd werd. Vermoedelijk bedoelt hij: Ezau werd verhinderd in dat on- gedaan maken van den verkoop. Maar een poosje later schrijft hij: Ezau probeerde, tot andere gedachten te ko- men. Dat heeft geen praedestinatie hem verhinderd, want hij is er wonderlijk goed in „geslaagd".

Hoe inzender het met die praedestinatie bedoelt, is mij dus niet duidelijk. Hij zal wel met mij er bezwaar tegen hebben, de praedestinatieleer te zien als een vergunning of aanmoediging voor de prediking van een zeker fata- lisme.

K. S.

*: Ds J. Bosch over Dr A. Kuiper

In zijn nieuwe ingezonden stuk merkt ds J. Bosch ten vervoelge op:

„Uw betrekkelijke verontschuldiging van K. noopt mij niet tot volmondige instemming. Zeker, het is waar, dat Kuiper niet van alles de schuld had, en ook, dat zijn leerbegrippen aan oude theologen ontleend waren, maar feit is toch, dat een man als Kuiper van stonde aan we- ten kon, dat hij met een scholastiek systeem tegen de Belijdenis kwam te staan, en de historie getuigt dat hij, eenmaal vrije toegang verkregen hebbende, onnoemelijk veel ellende in de kerkelijke wereld veroorzaakt heeft. Trouwens in de Heraut van 14 Januari 1894 heeft hij reeds het gevoelen uitgedrukt, dat bij de opvattingen overeenkomstig zijn inzichten, ontstaan moet een geheele verandering van de gestalte en de practijk van het ker- kelijk leven. En heeft hij elders niet verklaard, dat „wel- iswaar" in de Belijdenis een andere voorstelling van za- ken gegeven wordt, dan in zijn gedachten-systeem? Ik vind dit erg genoeg.

Ook dat van de zijde van Amsterdam niet altijd, met- terdaad het Beding gerespecteerd is, hoe mooi op de Sy- node van Dordrecht gesproken was, Wielenga heeft het wel gezien wat de opleiding met Maccovius had uit te staan, bij vader en zoon.

Dat uw blad Kuiper zou importeeren, heb ik niet alleen niet gezegd, maar ook niet bedoeld, maar wel deed uw uitspraak over de Synode van 1896 mij heimelijk vreezen, dat u vrede gevonden hadt in de vrije entree van Kuiper's leeringen, althans voor een deel".

Tot zoover ds Bosch.

Of zijn visie op Kuiper's persoon de juiste is? Let wel: op zijn „persoon"; want ds Bosch zegt: hij (d.w.z. Kuiper) kon wel weten, en dit „van stonden aan", dat hij met zijn systeem tegen de belijdenis kwam staan?

Ik zou dit niet graag nazeggen. Ik geloof wel, dat Kuiper in meer dan één opzicht tegenover de belijdenis kwam staan, maar ik geloof ook, dat hij dat niet met een „systeem" deed. Daarvoor zijn er in de geschiedenis van zijn publicaties te veel tegenstrijdigheden. Daarvoor was Kuiper ook, naar ik meen te moeten volhouden, veel te gauw bereid, in bepaalde detailkwesies, met een „op- lossing" voor den dag te komen, die niet uit een „sy- steem" was afgeleid, doch uit den wil, om een bepaalde moeilijkheid incidenteel op te lossen. Voor het willen

geven van een systeem was hij veel te veel de generaal, die zegt: daar en daar wil ik uitkomen, zóó en zóó kan ik er komen. De „Truman" in Kuiper heeft den „Mac Arthur" in Kuiper altijd in de hand gehad. Als men het mij vraagt, dan zie ik daaruit de ongelukkig bij Kuiper geboren worden. Hij is mij te weinig bereid, uitgelachen of genegeerd te worden. Hij is mij te gauw klaar; en hij kan te gemakkelijk een redeneering in elkaar draaien. Wie hem in de Tweede Kamer hoort ooreen over de filosofie van Kant, omdat hij een wetsontwerp voor „Delft" er dóór krijgen wil, die kan er kwáád om worden, dat die man met zijn verleden en met zijn universitaire leu- zen in dát gezelschap met Kant opereert, alsof er geen vrije universiteit ooit wenschelijk kon wezen.

Maar wat hebben vele tegenstanders van Kuiper zelf gedaan? Ook onder hen waren toch velen verleid op de idee van een „systeem", en bereid het onmiddellijk te aanvaarden, als het maar encadreerde wat zij tegenover Kuiper meenden te moeten vasthouden. Als Bavinck niet telkens voor Kuiper overstag gegaan was, doch een sy- steem geleverd had, dat hem den systematicus der A- menschen gemaakt had, dan zouden zij hem blijvend ge- celebreerd hebben, ook al ware het een scholastiek sy- steem geweest. Hebben de A-menschen als groep Linde- boom begrepen en recht gedaan? Ook zij lieten hem vaak alleen staan.

Ja, Maccovius wordt genoemd. Maar waarom kwam er tegen hem averste? Niet om zijn „systeem", maar op enkele theologische punten. Zijn filosofie b.v. bevat onder- scheidene onaanvaardbare, scholastische elementen, maar is men in zijn Kuiper-bestrijding daar erg tegen inge- gaan? Ik meen: neen. Toch zit daar zijn „systeem" in verankerd.

Ds Bosch meent, dat Kuiper zoo veel schuld heeft in zijn systeem. Maar waarom zijn zijn tegenstanders op den duur gaan zwijgen? Omdat ze meenden Kuiper's (ondersteunde) systeem te moeten beantwoorden met een ander systeem. Dat lukte hun evenmin als het Kuiper gelukte; maar wat ze wel hadden kunnen doen, n.l. be- paalde stellingen van Kuiper weerleggen met Schrift en belijdenis, dat hebben ze zelf (afgezien van artikelen en verhandelingen in tijdschrift) langs den „kerkelijken weg" nagelaten. Ze hebben zich laten vinden voor een 1905- compromis; en reeds in het ingaan op die suggestie, had- den ze het spel verloren. Ze hadden moeten opponeeren tegen sententies langs den kerkelijken weg, iets anders dus dan Bedum in feite gedaan had, en terugkomende op dat goede pad na 1896. De krampachtige pogingen van sommigen, om den theoloog Kuiper met theologie te verslaan, waren al een verzwakking van de eigen positie.

Geen anti-theologie, en ook geen theologisch compromis (1905), doch handhaving der belijdenis (of anderszins haar revisie) had moeten gezocht zijn. Men moet niet exclusief aan Kuiper de schuld geven, wanneer men zelf op dit hoofdpunt op Kuiper's standpunt ging staan. Greij- danus in 1836, die zei het goed: de punten, waarover men toen wou gaan handelen, waren, zei hij, al confessioneel bepaald. Er werd natuurlijk niet geluisterd naar hem; dat was mis. Maar in 1905 had men al, van beide kanten, dit juiste inzicht prijsgegeven. Niet de stellingen van 1905 waren het grootste ongeluk, doch het ingaan op de suggestie: „een nieuwe theologische formule" was het principiele ongeluk. Men redt de kerk nooit door weten- schappelijke theologie, doch alleen door hartelijke belij- denis.

Na deze ontboezeming — want zoo iets is het wel — te meer zal duidelijk kunnen zijn, dat „de heimelijke vrees", bedoeld in den laatsten zin van de boven aange- haalde passage uit ds Bosch' ingezonden stuk niet nood- dig was geweest. We hebben al opgemerkt, dat ze niet paste op de feiten van mijn werk na 1933.

Later meer.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Het wederom erkennen van den ambtelijken dienst van den evangelist

Het meerderheidsrapport van zendingsdeputaten zegt, dat de kerken naar de Schriften zullen handelen, indien zij wederom erkennen den ambtelijken dienst van „evangelist" als evangelieprediker en kerkplanter onder de volken, die nog van het Evangelie verstoken zijn, en dat de kerken in haar papieren (kerkenorde- ning, bevestigingsformulieren, eventueel hare confes- sie) deze erkenning vastleggen en concretiseeren (bl. 13).

Daartegenover staat dan de minderheidsnota, welke het tegendeel adviseert.

We geven een resumé van de gronden, welke sinds den reformatietijd tegen de erkenning zijn aangevoerd, met een korte weerlegging.

1. Als argument tegen de erkenning van het evan- gelistenambt voert men wel aan, dat de Schrift er ons zoo weinig van zegt, zoodat we te weinig gegevens zouden hebben.

We hebben echter eerder gezien, dat er omtrent de evangelisten heel wat uit de Schrift valt samen te lezen. Omtrent den evangelist veel meer dan omtrent den diaken! Ook van de ouderlingen en de herders en leeraars en hun werk weten wij zeker niet méér dan omtrent den evangelist. En wat ons omtrent den evan- gelist, zijn bevestiging, bevoegdheid en ambtswerk wordt meegedeeld is ruim voldoende om het eigene van dat evangelistenambt duidelijk voor oogen te hebben.

2. Verder voert men tegen de erkenning wel aan, dat het evangelistenambt zeer nauw met het apostel- ambt is verbonden en dat alleen de apostelen, als ze nog leefden, het zouden kunnen instellen. (Voetius, Kuiper, Synode 1896, Sillevius Smitt en anderen.)

Er is echter reeds op gewezen, dat de aard van hun werk meebracht, dat ze nauw met de apos- telen samenwerkten en de leiding en het gezag van

ren tusschen charisma (bijzondere genadegave) en ambt, alsof het een het ander uitsluit, alsof er Goe- te s-ambten waren tegenover k e r k e l i j k e ambten. Want er waren inderdaad bijzondere genadegaven los van het kerkelijke ambt, doch ook kerkelijke ambts- dragers deelden erin (b.v. Hand. 13:1: profeten en leeraars; enz.). Doch ook die niet-Schriftgelooovige wetenschap komt al meer tot de erkenning, „dat men niet spreken kan van een verschuiving van de „pneu- matische" (geestelijke) naar de „juridische" opvat- ting, die de kerkorde wezenlijk anders zou doen zijn" (K. L. Schmidt in Kittels Woordenboek, deel 3, bl. 539; vergelijk R. Schippers in diens bespreking van het boekje van Prof. A. M. Brouwer, De kerkorgani- satie der eerste eeuw en wij; De Reformatie, jaarg. 17, no. 28).

5. Ook brengt men in, dat we ná den apostolischen tijd niet meer hooren van het evangelistenambt (Sil- levis Smitt).

We hebben boven, in navolging van het meerder- heidsrapport, er op gewezen, dat deze uitspraak on- houdbaar is, daar Eusebius nog melding maakt van vele evangelisten in de tweede eeuw na Chr.

6. Voetius brengt als bezwaar tegen de erkenning ook in, dat het evangelistenambt niet universeel was maar beperkt tot plaatsen en streken, overeenkomstig de door de apostelen hun verleende opdrachten.

De waarheid is, gelijk we gezien hebben, dat ze over- al konden prediken aan Joden, Jodengenooten, Sama- ritanen en heidenen, doch wel waren de opdrachten door de apostelen hun verleend beperkt tot één of meerdere plaatselijke kerken (Tim., Titus e.a.). Het is zóó: ze konden overal het Woord uitdragen, doch tot hun ambt behoorde ook soms plaatselijke kerken tot zelfstandigheid en vaste organisatie te leiden.

7. Precies het tegenovergestelde beweert Prof. H. Bavinck: het evangelistenambt was universeel, daar het macht en gezag had over alle kerken.

Deze bewering is niet juist: de apostelen hadden dat wel, de evangelisten niet. Ze konden wel overal prediken ter verbreiding van het evangelie, doch hun bevoegdheid in plaatselijke kerken was beperkt tot de opdracht, gelijk onder 6 is opgemerkt.

8. Hun ambt was meer de vertaling en dus de mon- delinge overlevering van de evangelische stof der la- tere geschreven evangeliën, zoodat de evangelie- geschriften hun ambt overbodig maakten (Kuiper, De Zwaan, v. d. Waal in zijn minderheidsnota).

We hebben reeds opgemerkt, dat inderdaad soms voor de prediking vertaling uit het Arameesch in het Grieksch noodzakelijk was, doch die vertaling en mon- delinge overlevering waren geen doel, doch middel om den Christus te prediken! En die verkondiging was het doel.

9. De kerken mogen het evangelistenambt niet we- derom erkennen, want we zijn in elk geval gebonden aan het getal ambten, in Belijdenis en Kerkenordening genoemd en omschreven (Synode 1896).

Als we als Gereformeerden gelooven, dat de ker- kelijke papieren te toetsen zijn aan de Schriften en dus ook voor herziening en verbetering vatbaar, dan weten we, dat zulk een argument waardeloos is. De Belijdenis en Kerkenordening mogen en kunnen niet binden boven of tegen de Schriften.

10. De vaders der reformatie waren tegen de er- kenning van het evangelistenambt.

We hebben eerbied voor de meeningen der vaders en als ze overeenkomstig de Schriften spreken, nemen wij hun gevoelens dankbaar aan en over. Doch daarin zit het juist: we moeten hun meeningen toetsen aan de Schrift en als wij ze niet Schriftuurlijk bevinden loslaten voor wat beters. En nu blijkt als we de va- deren lezen en synodebesluiten als van 1896 en 1902, dat die vaders weinig nauwkeurig de Schriften in dezen gelezen hebben en soms daaruit geheel niet ar- gumenteerden (Synode van 1896!).

Daarom mogen we de Schriftuurlijke vrijmoedig- heid hebben om van de vaders af te wijken. Alleen: we zullen zelf naar allen kant de zaak dienen te be- zien, opdat ook wij weer niet afwijken.

11. Ook wordt als argument tegen de erkenning van het evangelistenambt ingebracht, dat reeds de naam misverstand kan wekken, alsof we aan zende- lingen van vereenigingen en genootschappen mogen en moeten denken, zoodat het gevaar ontstaat, dat op plüistische en methodistische wijze kerk en zending weer gescheiden worden.

Ds v. d. Waal legt daarop sterken nadruk en laat aan het einde van zijn minderheidsnota den volgende zin vet drukken: „Op grond van de Schrift, en ook gezien de historie der zending achten we, dat erken- ning van het speciale ambt van zending zal leiden tot een nog grooter uiteenrukken van „kerk" en „zen- ding", dan tot dusver geschied is" (bl. 21).

We gelooven echter, dat deze samenvatting niet houdbaar is. Al dadelijk het eerste niet: het is „op grond van de Schrift" niet te bewijzen, dat kerk en zending uiteengerukt werden door de er- kenning van het evangelistenambt. Dat heeft ook Ds v. d. Waal voor den apostolischen tijd niet bewezen met Schriftgegevens. Dat kan ook niet. Het ligt er maar aan, of de kerk van Christus leeft en werkt naar de Schriften. En als in de Kerkenordening, eventueel in de Belijdenis, het evangelistenambt erkenning en omschrijving vindt naar de Schriften, dan kunnen kerk en zending niet uit elkaar gerukt en niet van elkaar gescheiden worden. Tenzij de kerk de norm loslaat. Doch daartegen helpt de beste Belijdenis en